

E tama rongo nui a to matua ki nga whenua,
 I te rangi ra ia kei ora ana
 Te Whetu²¹ marama o te ata,
 Te puihi o Motai-tangata-rau,²² e!

¹Whatihua: He tupuna no Taranaki.

²Rameka: No te takiwa ki kawhia.

³Rakei-matetaniwha: Kei Marokopa, he huapapa.

⁴Hoturoa: Ko te tangata o runga i a Tainui.

⁵Ngatoro: Ko Ngatoroirangi, ko te tohunga i eke mai i runga i a Te Arawa.

⁶Tamatekapua: Ko te tangata nui o runga i a Te Arawa.

⁷Rongokako: I eke mai i runga i a Takitimu.

⁸Tamatea: Ko te tangata nui o runga i a Tamatea.

⁹Nga tangata o runga i a Te Arawa: He tikanga korero, ahakoa kei te marama te waka i eke mai ai ia tupuna, ia tupuna.

¹⁰Whakapiraratia: Ki tetahi reo "whakamararatia"

¹¹Te Tauri: No Ngati-Tuwharetoa, no Ngati-te-Kohera.

¹²Te pepa: He kupu pakeha. Ki te W. 2/2 "Mo te kupu hoa mai i nga rangi ra."

¹³Wairangi: No Ngati-Raukawa.

¹⁴Poutu: No Ngati-Raukawa, he tuakana he teina raua ko Wairangi. Tirohia te M.121, me te J.19/197-205, kei reira nga korero mo enei tupuna, mo Upokoiti hoki.

¹⁵E rau o Tuamatua: Ki te M.231, ki etahi atu pukapuka, "Nga puna he rau o Tuamatua." Ki te whakaaro ko te mea tika ko "Nga puna e rau, &c. Tena kei te reo o Taranaki i tuhia ai 'he.' Ko Tuamatua te tipuna o Tamatekapua.

¹⁶Taoi-kai-awe-whare: Ko te wahine a Uenuku-Kopako o Te Arawa.

¹⁷Te Kahureremoa: He wahine rongonui, he tamahine na Paka, ko Wharekawa te kainga, kei te takiwa o Hauraki. I moe i a Takakopiri o Waitaha (Te Puke) ka puta ta raua tamahine ko Tuparahaki. (Tirohia. T.120)

Upokoiti: No Ngati-Raukawa, he whanau tahi ki a Wairangi, ki a Poutu e korerotia i runga ake nei.

¹⁹Waitapu: I haere tenei hei maungarongo ki a Ngati-Tuwharetoa.

²⁰Ture a Whiro: He kupu pakeha te 'ture.' Kaore i te marama te tikanga o enei kupu.

²¹Te Whetu marama o te ata: Ko Te Whatanui.

²²Te puihi o Motai, &c.: Ko Te Whatanui ano. Tirohia te whakamarama (8) i te waiata nama 67.

187.—HE WAIATA AROHA,

Na Te Whatanui.

(Ngati-Raukawa)

Na Rere Nikitini i whakamarama

Na Te Whatanui tenei waiata mo tana tamahine mo Rangiangana. I whakamoea a Rangi ki a Pomare nui o Ngapuhi ra.

(Ref.: M.236, S.1/28).

E Rangi' aku

I nunumi ake nei,

Ka hoki mai hoki koe

Ki konei taua

Moe iho ai i te whare.

Whakaaro iho ai,